

DRAGSFJÄRDIN ITÄISEN SAARISTON RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS 2: LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
21.8.2025

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
3.1 Menetelmät	4
3.2 Arvokkaat luontotyyppikohteet	5
3.3 Luontotyyppikuviot.....	9
4. LAJISTO	21
5. YHTEENVETO	26
6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	26

Kannen kuva: Saaren etelärannan ruovikkorantainen lahti (luontotyyppikuvio 9).

Pohjakartat ja ilmakehät: © Maanmittauslaitos 06/2025.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoarvojen perusselvityksen Kemiönsaaren Hiittisissä Rosalan eteläpuolella sijaitsevalta Tjärholmenein – Ådholmenin saarelta (kartta 1). Selvitys liittyy Dragsfjärdin itäisen saariston rantaosayleiskaavan muutokseen.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja se perustuu 23.6.2025 suoritettuun maastokäyntiin. Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin myös aineistopyyntö (Suomen Lajitietokeskus 2025) koko saarelta. Selvitys sisältää luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoituksen ja uhanalaisten, silmälläpidettävien sekä EU:n luontodirektiivin II- ja IV -liitteiden lajien esiintymien selvityksen. Myös linnustoa ja muuta eläimistöä havainnoitiin maastokäynnin aikana.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Tjäruholmen - Ådholmen sijaitsee Kemiönsaaren Hiittisissä heti Rosalalandetin eteläpuolella. Saaren pinta-ala on noin 13 ha. Selvitysalueeseen otettiin mukaan myös kaksi saaren etelärannalla sijaitsevaa pientä kallioluotoa – lähinnä siksi, että saarella tapahtuvat maankäytön muutokset voisivat vaikuttaa luotojen linnustoon. Tjäruholmen – Ådholmenia hallitsevat karut rantakalliot ja kalliomänniköt. Saaren itäosassa ja länsipäässä on myös tuoretta kangasmetsää. Etelärannalla saaren keskivaiheilla on laajahko ruovikkorantainen lahdenpoukama. Saari ei ole ilmeisesti juuri ollut metsätalouskäytössä, joten puusto on karuille väli- ja ulkosaariston pienille ja pienehköille saarille tyypillisesti tavallista hieman luonnontilaisempaa. Ådholmenin länsiosaan oltiin kesällä 2025 rakentamassa lomarakennusta voimassa olevan rantaosayleiskaavan mukaiselle rakennuspaikalle Ådholmenin pohjoisrannalla. Saarta on Rosalalandetin läheisyyden vuoksi käytetty retkikohteena.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Selvitysalue jaettiin 26 luontotyyppikuvioon, jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuvioista laadittiin sanallinen kuvaus sekä määritettiin, onko kyseessä jokin alla luetelluista arvokkaista luontotyypeistä:

- luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi
- vesilain suojaama luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- Metso-kriteerit luokassa I täyttävä kohde
- uhanalaisen luontotyypin edustava esiintymä
- muu luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Kuviokuvaukset sisältävät tietoa mm. elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin luontotyyppistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa merkittävää on uhanalaisuusluokan lisäksi luontotyypin ekologinen laatu. Esimerkiksi tavanomaisena talousmetsänä käsitelty voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu

uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on ekologiselta laadultaan heikko, sillä luontotyyppin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Sen sijaan ekologiselta laadultaan erinomaiset ja hyvät kohteet ovat jo tällä hetkellä luontoarvoiltaan merkittäviä. Laadultaan kohtalaiset ja heikot kohteetkin kehittyvät toki aikaa myöten arvokkaammiksi, jos ne jätetään luonnontilaan. Luontaisesti harvinaisten luontotyyppien (kuten lähteiden ja kalkkikallioiden) ja perinnebiotooppien kohdalla asian merkitys korostuu, ja ne voivat olla luontoarvoiltaan merkittäviä laadultaan heikkoinakin. Saarella ei esiinny tällaisia luontaisesti harvinaisia luontotyyppisiä tai perinnebiotooppeja.

3.2 Arvokkaat luontotyyppikohteet

Saaren itä- ja länsiosassa on kaksi tavanomaista luonnontilaisempaa kangasmetsikköä, joissa on paljon lahoppuuta. Ädholmenin metsikössä sijaitsee lisäksi harmaahaikaroiden pesimäyhdyskunta. Kyseiset metsiköt arvioitiin luontoarvoiltaan niin merkittäviksi, että ne suositellaan jätettäväksi rakentamisen ulkopuolelle. Arvokkaat luontotyyppit esitellään alla, ja ne on merkitty karttaan 2. Muuallakin saarella on hyvä välttää tarpeetonta puuston käsittelyä ja pyrkiä säilyttämään tonttien ulkopuolinen puusto mahdollisimman luonnontilaisena.

3.2.1 Ädholmenin metsä

Ädholmenin keskiosassa (kartta 2) kasvaa tiheää, vanhaa, mäntyvaltaista tuoretta (paikoin myös kuivahkoa) kangasmetsää, jossa esiintyy myös kuusta ja maaston kosteammassa painanteissa vähän tervaleppää. Eri-ikäisrakenteiseen puustoon kuuluu mm. iäkkäitä kilpikaarnaisia mäntyjä. Metsässä on varsin runsaasti lahoppuuta (kuvat 1-2). Osasyynä tähän on metsässä jo pitkään pesinyt harmaahaikarayhdyskunta, joka on lannoituksellaan tappanut puita. Osa kuolleista kuusista on jo ehtinyt kaatua maahan. Kaiken kaikkiaan lahoppuuta on useita kymmeniä kuutioita hehtaaria kohden laskettuna. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat runsaiden puolukan, mustikan, metsälauhan ja metsätähden lisäksi esim. kevätpiippo, oravanmarja, sananjalka, nurmilauha ja lehtoarho. Haikaroiden pesäpuiden alla kasvaa voimakkaasta lintulannoituksesta johtuen mm. isonokkosta. Sammalistoon sisältyy kosteassa painanteessa esiintyvä soukkalehväsammas.

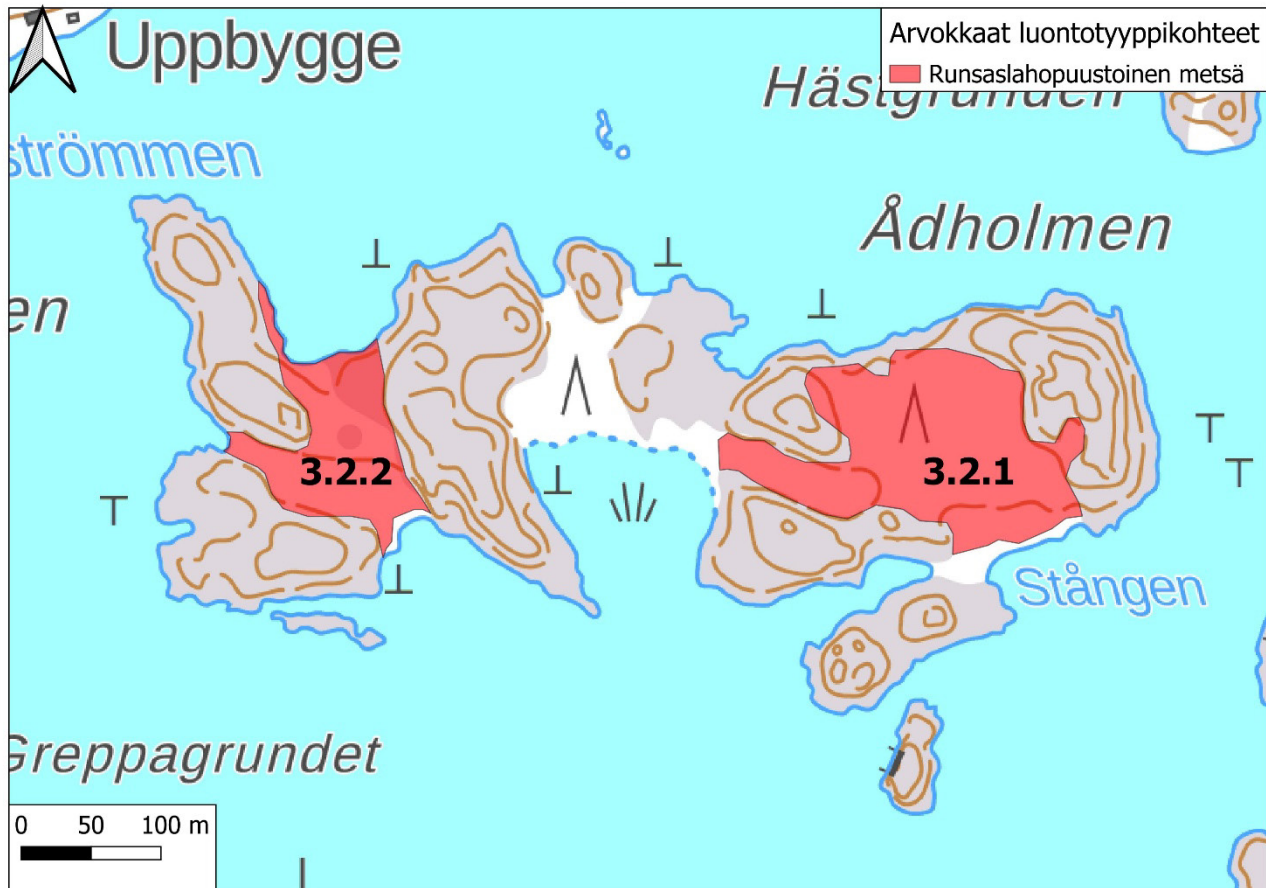
Ädholmenin metsä täyttää runsaan lahoppuustonsa vuoksi METSO -kriteerit luokassa I. Kuvio edustaa luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa käytetyssä luokituksessa luontotyyppiä rannikon tuoreen kankaan kuusikot, joka on vaarantunut luontotyyppi. Ädholmenin metsä on ekologiselta laadultaan hyvä.

Arvoluokka: 3

Maankäyttösuositus: Ådholmenin metsä suositellaan jätettäväksi rakentamatta ja kokonaan luonnontilaiseksi.

Kuvat 1-2. Ådholmenin metsässä on runsaasti lahoppuuta.

Kartta 2. Arvokkaat luontotyyppikohteet.

3.2.2 Tjärholmensin metsä

Tjärholmensin länsiosassa (kartta 2) kasvaa tiheää, eri-ikäisrakenteista, melko luonnontilaista tuoreen kankaan mänty – kuusimetsää (kuvat 3-4), jossa on paljon varsinkin maapuuta. Lahopuun kokonaismäärä ylittää $10 \text{ m}^3 / \text{ha}$. Rannoilla on kapeat tervaleppävyöt ja pohjoisrannalla varsin kapea kallioinen ja kivikkoinen niittyrauta. Metsässä kasvaa runsaasti metsälauhaa, kevätpiippoa ja mustikkaa, joiden lisäksi tavataan mm. metsätähteä ja ahomansikkaa. Sammalistoon kuuluu esim. kantohehtosammal.

Tjärholmensin metsä täyttää runsaan lahopuustonsa vuoksi METSO -kriteerit luokassa I. Kuvio edustaa luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa käytetyssä luokituksessa luontotyyppiä rannikon tuoreen kankaan kuusikot, joka on vaarantunut luontotyyppi. Tjärholmensin metsä on ekologiselta laadultaan melko hyvä.

Arvoluokka: 3

Maankäyttösuositus: Tjärholmennin metsä suositellaan jätettäväksi rakentamatta ja kokonaan luonnontilaiseksi.

Kuvat 3-4. Runsaslahopuustoista kangasmetsää Tjärholmennin länsiosassa.

3.3 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 3-4.

KUVIO 1 – KALLIOMETSÄ

Karu kallio, jolla kasvaa lyhyttä, melko vanhaa mäntypuustoa. Kalliolla kasvaa myös jonkin verran katajaa. Lahopuuta ei ole. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat mm. metsälauha, kallioimarre, rohtotädyke, puolukka, keto-orvokki ja hentolituruoho. Kalliometsä on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvion länsiosaan oltiin kartoituspäivänä rakentamassa vapaa-ajan asuntoa. Muu osa kuviosta on ekologiselta laadultaan varsin tavanomainen.

KUVIO 2 – TUORE KANGAS

Katso kappale 3.2.1 ”Ådholmenin metsä”.

Kuva 5. Karua merenrantakalliota Ådholmenilla.

KUVIO 3 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu merenrantakallio (kuva 5), jolla kasvaa yleisiä kasveja kuten keltamaksaruohoa ja ruoholaukkaa. Itärannalla sijaitseva kapea ja lyhyt kivikkoinen niittyrantakaistale on

sisällytetty tähän kuvioon. Karu merenrantakallio on säilyvä (ei uhanalainen) ja Itämeren kivikkoinen niittyrinta silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 4 – KARU PORONJÄKÄLÄ-SAMMALKALLIO

Karu vähäpuustoinen kallio, jolla kasvaa harvakseltaan pienikokoista, mutta vanhaa mäntyä. Lisäksi on jonkin verran katajaa ja vähän lyhyitä kuusia. Tavanomaiseen kalliokasvistoon kuuluvat runsaan metsälauhan lisäksi mm. jäykkärölli ja ahosuolaheinä. Kallion laella on laaja puuton alue. Paikoin esiintyy runsaasti kalliotierasammalta, joten osa kuviosta voitaisiin luokitella myös karuksi kalliotierasammalkallioksi. Karu poronjäkälä-sammalkallio on koko Suomen tasolla säilyvä ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi ja karu kalliotierasammalkallio säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 5 – KIVIKKOINEN NIITTYRANTA

Melko korkeakasvuinen kivikkoinen, paikoin kalliolaikkuinen, niittyrinta, jolla tavataan runsaiden punanadan ja ruokoraiheiden lisäksi mm. hiirenvirnaa ja suolavihvilää. Varsinkin kuvion länsiosassa esiintyy järviruokoa. Paikoin niittyrannalle on kasvanut pieniä tervaleppiä. Itämeren kivikkoinen niittyrinta on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 6 – KALLIOMETSÄ, KARU MERENRANTAKALLIO

Tiheydeltään vaihtelevaa, vanhaa männikköä kasvava kallioinen niemi (kuva 6). Saariston kalliomänniköille tyypillisesti melko luonnontilaiseen puustoon kuuluu iäkkäitä kilpikaarnaisia mäntyjä. Kuviolla on myös joitakin pieniä keloja, vaikka kaiken kaikkiaan lahoppuuta esiintyy niukasti. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat runsaan metsälauhan lisäksi mm. ahosuolaheinä, kalliohatikka, hietakastikka, kalliovillakko ja keto-orvokki. Karuilla rantakallioilla tavataan mm. keltamaksaruohoa, ruoholaukkaa, rantamataraa, merisauniota ja rentohaarikkoa. Paikoin esiintyy myös lyhyitä lohkarerannan pätkiä. Kalliometsä on silmälläpidettävä, karu merenrantakallio säilyvä ja Itämeren kivikko- ja lohkareranta säilyvä luontotyyppi. Kuvio on edustavuudeltaan kohtalainen.

KUVIO 7 – KALLIOLUOTO

Ådholmenin etelärannan tuntumassa sijaitseva pieni, mutta melko korkea, karu, puuton kallioluoto, jolla kasvaa mm. ruoholaukkaa, keltamaksaruohoa ja merisauniota. Luodolla ei

havaittu lintuja tai erityistä lintulannoitusta. Luodolle ei rantauduttu vaan sitä tarkasteltiin kiikarilla Ådholmenista käsin. Ulkosaariston saaret ja luodot on säilyvä luontotyyppi.

Kuva 6. Kalliomännikköä Ådholmenin eteläosan niemellä (luontotyyppikuvio 6).

KUVIO 8 – KALLIOMETSÄ, MERENRANTAKALLIO

Tiheydeltään vaihtelevaa, pienikokoista, vanhaa ja saariston kallioille tyypillisesti melko luonnontilaista kalliomännikköä, jossa esiintyy kuitenkin niukasti lahoppuuta. Katajaa on melko runsaasti. Kuviolla tavataan mm. metsälauhaa, ahosuolaheinää, kalliohatikkaa, keto-orvokkia, puolukkaa ja variksenmarjaa. Jyrkällä rannalla on kapealti karua merenrantakalliota (kuva 7), jonka kasvistoon kuuluvat esim. ruoholaukka, keltamaksaruoho ja merisaunio. Kuvioon sisältyy myös lyhyt pätkä kivikkoista niittyrintaa, jolla tavataan runsaasti punanataa. Kalliometsä on silmälläpidettävä, karu merenrantakallio säilyvä ja Itämeren kivikkoinen niittyrinta silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

Kuva 7. Karua rantakalliota luontotyyppikuviolla 8.

Kuva 8. Ruovikoituvaa rantaniittyä saaren etelärannan lahden pohjukassa.

KUVIO 9 – RUOVIKKO, RUOVIKOITUNUT RANTANIITTY

Saaren etelärannan lahden pohjukassa sijaitseva ruovikko (kannen kuva), joka vaihettuu pitkälle ruovikoituneeksi rantaniityksi (kuva 8). Niityn tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat mm. punanata, rantamatar, isokäärmeenkieli, luhtakastikka, ketohanhikki ja meriluikka. Tervaleppä ja mänty ovat levittäytymässä niityn reunalle. Merenrantaruovikko on säilyvä luontotyyppi. Kuvion rantaniittyä oleva osuus on varmaankin ollut aikoinaan matalakasvuista vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniittyä (äärimmäisen uhanalainen perinnebiotooppityyppi), sillä saari sijaitsee varsin lähellä Rosalalandetia, ja on varmaankin ollut aikoinaan laidunnettu. Mahdollisen laidunnuksen päättymisestä on kulunut jo niin pitkä aika, ettei perinnebiotooppiarvoja ole enää jäljellä ja niityn ekologinen tila on nykyisellään heikko.

KUVIO 10 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu, puuton merenrantakallio, jota ruovikko suojaa aallokolta. Kuviolla tavataan esim. keltamaksaruohoa ja rantamataraa. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 11 – KALLIOMETSÄ

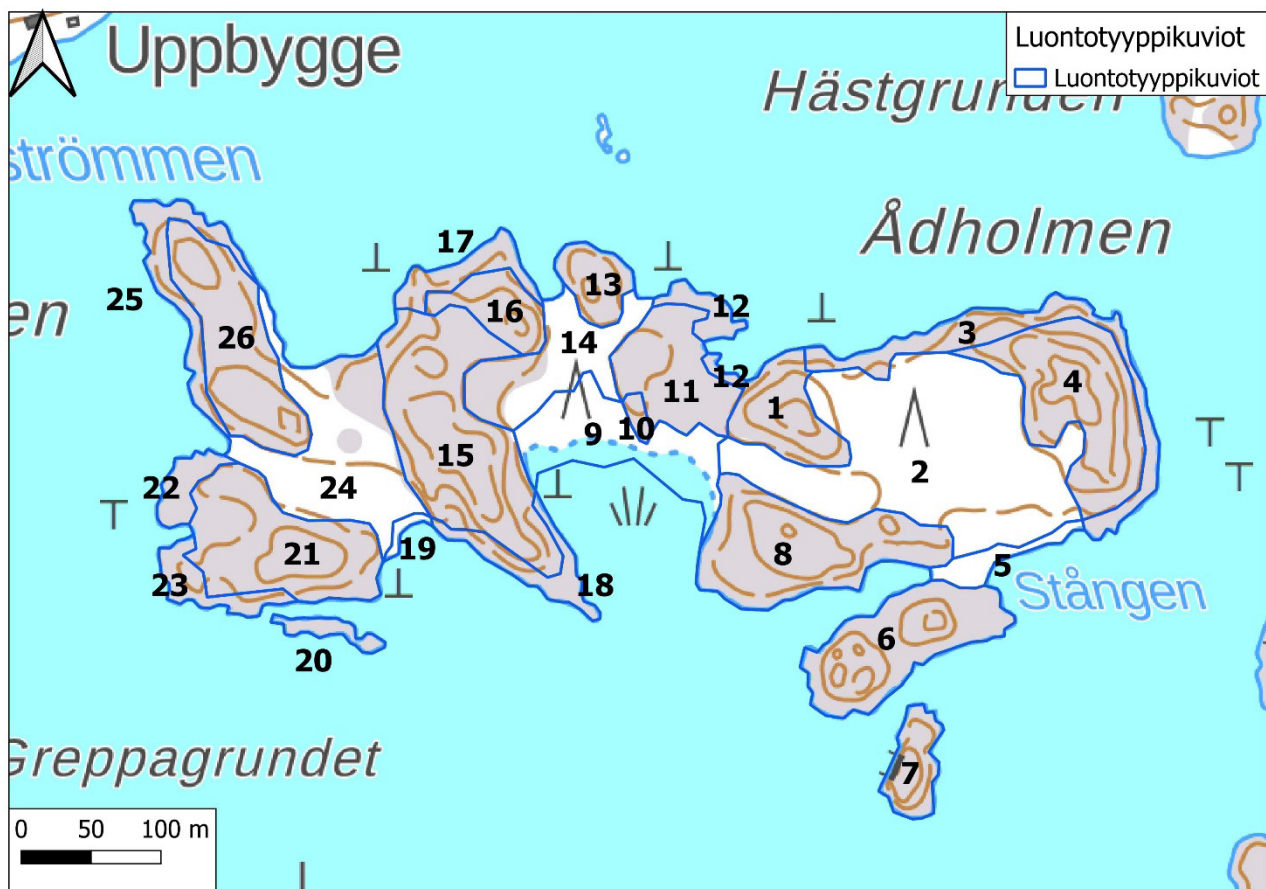
Vanhaa, lyhyttä männikköä kasvava kalliometsä, jossa on useita keloja. Osa kuviosta on myös kuivaa, kalliopohjaista kangasta. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat runsaiden puolukan, matalakasvuisen mustikan ja metsälauhan lisäksi mm. kalliohatikka, ahosuolaheinä ja kevätpiippo. Kalliometsä on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan melko tavanomainen.

KUVIO 12 – KESKIRAVINTEINEN MERENRANTAKALLIO

Melko voimakkaasti lintulannoitteinen, keskiravinteinen merenrantakallio (kuva 9), jolla havaittiin kartoituspäivänä valkoposkihanhipari poikasineen ja runsaasti hanhien ulosteita. Kalliolla kasvaa esim. ruoholaukkaa, karvakiviyrttiä, keltamaksaruohoa, ahosuolaheinää, hopeahanhikkia, rönsyrölliä ja runsaasti rentohaarikkoa. Keskiravinteinen merenrantakallio on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kaksiosainen kuvio on edustavuudeltaan kohtalainen.

Kuva 9. Lintulannoitteinen kallio saaren pohjoisrannalla (luontotyyppikuvio 12).

Kartta 3. Luontotyyppikuvioiden numerointi.

Kartta 4. Luontotyyppikuvioit ortoilmakuvalla.

KUVIO 13 –KARU MERENRANTAKALLIO

Jokseenkin puuton, enimmäkseen melko karu merenrantakallio, jonka laelle meren suora vaikutus ei enää juuri ulotu. Kalliolla havaittiin jonkin verran hanhien ulosteita. Kasvilajistoon kuuluvat runsaan keltamaksaruohon lisäksi mm. ruoholaukka, merisaunio, keto-orvokki ja laella niukkana tavattava keltamatara (vaarantunut), joka vaikuttaa melko lajipuhtaalta. Laella on suhteellisen laaja matalakasvuinen katajikko. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 14 –TUORE KANGASMETSÄ

Vaihtelevaa metsää kasvava kuvio, joka on osittain vielä metsittymässä olevaa Ådholmenin ja Tjärholmenin välistä entistä salmea. Saaren pohjoisrannalla kuviosta 13 länteen sijaitsee pieni rantaniittyaukku, jolla tavataan mm. ketohanhikkia, poimuhierakkaa, ruokoraiheinää, meriluikkaa ja rönsyrölliä. Rantaniitystä etelään alkaa saaren läpi ulottuva heinäinen laakso, jossa kasvaa nuoria tervaleppiä sekä runsaasti nurmilauhaa. Laakson kummallakin puolella on mäntyä ja kuusta kasvavaa kangasta, jonka puusto on melko luonnontilaista. Puiden alla

esiintyy paikoin paljonkin katajaa, ja metsässä on suhteellisen runsaasti lahoppua. Kankaan kasvistoon kuuluvat mm. käenkaali, mustikka ja metsälauha. Kuvioon sisältyy myös pieni alue kallioista männikköä. Varsin vaihteleva kuvio on luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyssä luokituksessa osittain rannikon tuoreen kankaan kuusikkoa, joka on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

Kuva 10. Kalliometsää luontotyyppikuviolla 15.

KUVIO 15 – KALLIOMETSÄ

Melko vanhaa, mutta pienikokoista männikköä kasvava kalliometsä (kuva 10), jonka tiheydeltään vaihteleva puusto on eri-ikäisrakenteista. Kuviolla on äskettäin kaatuneiden mäntyjen ryhmä, kelo ja pystyyn kuolleiden kuusten ryhmä. Puuston alla esiintyy paljon katajaa. Kasvistoon kuuluvat runsaiden puolukan ja metsälauhan lisäksi mm. niukat ruoholaukka ja keto-orvokki. Pohjoisrannalla on kapea ja lyhyt niittymäinen rantakaistale. Kuvion itäosassa sijaitsevalla avoimella kalliolla on melko laaja silmälläpidettävän ja alueellisesti uhanalaisen harjuajuruohon kasvusto. Sen seuralaisina tavataan huopavoikeltanoa, hentolituruohoa ja vähän melko lajipuhdasta keltamataraa. Kalliometsä

on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen. Harjuajuruohon ja keltamataran kasvupaikka tulee säilyttää.

KUVIO 16 – PORONJÄKÄLÄ-SAMMALKALLIO JA KALLIOTIERASAMMALKALLIO

Melkein puuton karu kallio, jossa on pieniä vähän ravinteisempia kohtia. Kuviolla on katajikkolaikkuja. Kalliotyyppi vaihtelee poronjäkälä-sammalkalliosta kalliотierasammalkallioon. Kasvistoon kuuluvat esim. metsälauha, ahosuolaheinä ja hietakastikka sekä hieman ravinteisemmilla kohdilla keltamaksaruoho ja niukat hentolituruoho, hopeahanhikki ja karvakiviyrtti. Mäen laella on pieni keltamatarakasvusto. Karu kalliотierasammalkallio on säilyvä ja karu poronjäkälä – sammalkallio koko Suomen tasolla säilyvä ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan tavanomainen. Keltamatarakasvusto tulee säilyttää.

KUVIO 17 – KESKIRAVINTEINEN MERENRANTAKALLIO

Selvästi lintulannoitteinen kallio, jolla havaittiin kartoituspäivänäkin hanhien ulosteita. Jokseenkin edustavaan kasvistoon kuuluvat ahosuolaheinä, hopeahanhikki, merisaunio, ruoholaukka, keto-orvokki, karvakiviyrtti ja runsas keltamaksaruoho. Silmälläpidettävää mäkirikkoa löytyi runsas noin 7 m x 4 m laajuinen esiintymä sekä yksi erillinen verso. Laji kasvaa tyypillisesti nimenomaan saariston lintulannoitteisilla kallioilla. Keskiravinteinen merenrantakallio on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on edustavuudeltaan kohtalainen. Mäkirikon kasvupaikat tulee säilyttää.

KUVIO 18 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu, käytännössä puuton rantakallio, jossa on pieniä keskiravinteisuutta ilmentäviä kohtia. Kasvistoon kuuluvat esim. käärmeenpistonyrtti, ruoholaukka, keltamaksaruoho, rantamatara, merisaunio, keto-orvokki ja luotosorsimo. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 19 – KIVIKKOINEN NIITTYRANTA

Kivikkoinen niittyranta, jonka yläosassa kasvaa paikoin vanhoja tervaleppiä. Yhtenäistä merkittävän pitkää leppävyötä ei kuitenkaan ole. Rantakasvistoon kuuluvat runsaiden punanadan, suolavihvilän, rantajuolan ja rantapiharatamon lisäksi mm. ketohanhikki, hiirenvirna, meripeltovalvatti, meriratamo ja syysmaitiainen. Itämeren kivikkoinen niittyranta on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 20 – KALLIOLUOTO

Lähes puuton pieni kallioluoto Tjärholmennin etelärannan edustalla. Luodolla kasvaa muutama lyhyt tervaleppä ja mänty. Kasvistoon kuuluvat esim. merisaunio, ruoholaukka ja keltamaksaruoho. Luodolla ei havaittu lintuja tai erityistä lintulannoitusta. Luodolle ei rantauduttu vaan sitä tarkasteltiin kiikarilla Tjärholmennilta käsin. Ulkosaariston saaret ja luodot on säilyvä luontotyyppi.

KUVIO 21 – KALLIOMETSÄ

Tiheydeltään voimakkaasti vaihteleva kalliometsä (kuva 11), jossa avokalliot ja tiheätkin puuryhmät vuorottelevat. Mäntyvaltainen puusto on vanhaa ja melko luonnontilaista. Kuviolla on mm. muutamia keloja sekä kaksi pystyyn kuolleiden pienten kuusten ryhmää. Kallion painanteissa esiintyy pieniä kangasmaalaikkuja, joilla kasvaa myös kuusia. Näissä painanteissa on paikoin suhteellisen runsaasti maapuuta. Tavanomaiseen kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat esim. kalliohatikka, metsälauha, hietakastikka, ahosuolaheinä, puolukka, mustikka ja kalliovillakko. Kalliometsä on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen. Sen puusto ei kuitenkaan luonnontilaisuuden asteen suhteen poikkea saariston tyypillisistä kalliometsistä.

Kuva 11. Kalliometsää luontotyyppikuviolla 21.

KUVIO 22 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu, merenkäynnille altis merenrantakallio (kuva 12), jolla esiintyy paikoin lintulannoituksesta johtuvaa ravinteisuutta. Kalliolla tavataan mm. ruoholaukkaa, merisauniota, rentohaarikkoa, keltamaksaruohoa, luotosorsimoa, isomaksaruohoa ja avoimien rantakallioiden ja kallioluotojen raoissa kasvavaa tanskankuirimoa, jota löytyi pieni kasvusto kuvion eteläosasta. Siellä täällä sijaitsevilla pienillä niittylaikuilla kasvaa esim. meriratamoa, suolavihvilää, merirannikkia, punanataa, ketohanhikkia, ruokoraiheinää ja runsaasti isokäärmeenkieltä. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

Kuva 12. Merenrantakalliota luontotyyppikuviolla 22.

KUVIO 23 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu, merenkäynnille altis merenrantakallio, jonka kasvistoon kuuluvat esim. ruoholaukka, keltamaksaruoho, rönsyrölli, merisaunio, luotosorsimo, hentolituruoho ja pienillä niittylaikuilla isokäärmeenkieli, hina ja hirssisara. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

KUVIO 24 – TUORE KANGAS

Katso kappale 3.2.2 ”Tjärholmnenin metsä”.

KUVIO 25 – KARU MERENRANTAKALLIO

Karu, merenkäynnille altis merenrantakallio (kuva 13), jolla esiintyy paikoin lintulannoituksesta johtuvaa ravinteisuutta. Kalliolla kasvaa esim. ruoholaukkaa, keltamaksaruohoa, ahosuolaheinää, hopeahanhikkia, merisauniota, rönsyrölliä, rentohaarikkoa, käärmepistonyrttiä ja merivirmajuurta. Karu merenrantakallio on säilyvä luontotyyppi. Kuvio on laadultaan tavanomainen.

Kuva 13. Laakeaa rantakalliota luontotyyppikuviolla 25.

KUVIO 26 – KALLIOMETSÄ

Melko vanhaa, mutta lyhyttä mäntyä kasvava, tiheydeltään vaihteleva kalliometsä (kuva 14), jossa on myös kuusta. Kallioiset ja kuivan kankaan laikut vuorottelevat. Puuston lomassa kasvaa runsaasti katajaa. Kuviolla on hieman lahopuuta. Kenttäkerroksessa tavataan

runsaiden metsälauhan ja puolukan ohella mm. metsätähteä, kevätpiippoa, vanamoa, mustikkaa ja sananjalkaa. Kalliometsä on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen.

Kuva 14. Luontotyyppikuvio 26 on kalliomännikköä.

4. LAJISTO

Ådholmenin itäosassa arvokkaalla luontotyyppikohteella ”Ådholmenin metsä” on harmaahaikaroiden pesimäyhdyskunta. Laji on pesinyt paikalla ainakin vuodesta 2008 (Suomen Lajitietokeskus 2025). Nyt kuusiin ja tervaleppiin rakennettuja pesiä (kuva 15) laskettiin viitisentoista kappaletta. Pesintöjen tarkkaa määrää ei saatu selville, sillä suurin osa poikasista painautui piiloon pesän pohjalle ihmisen havaitessaan. Harmaahaikaroiden pesintä on aiheuttanut joidenkin puiden kuoleman, ja kasvillisuus on pesien alla voimakkaasti rehevöitynyt (kuva 16).

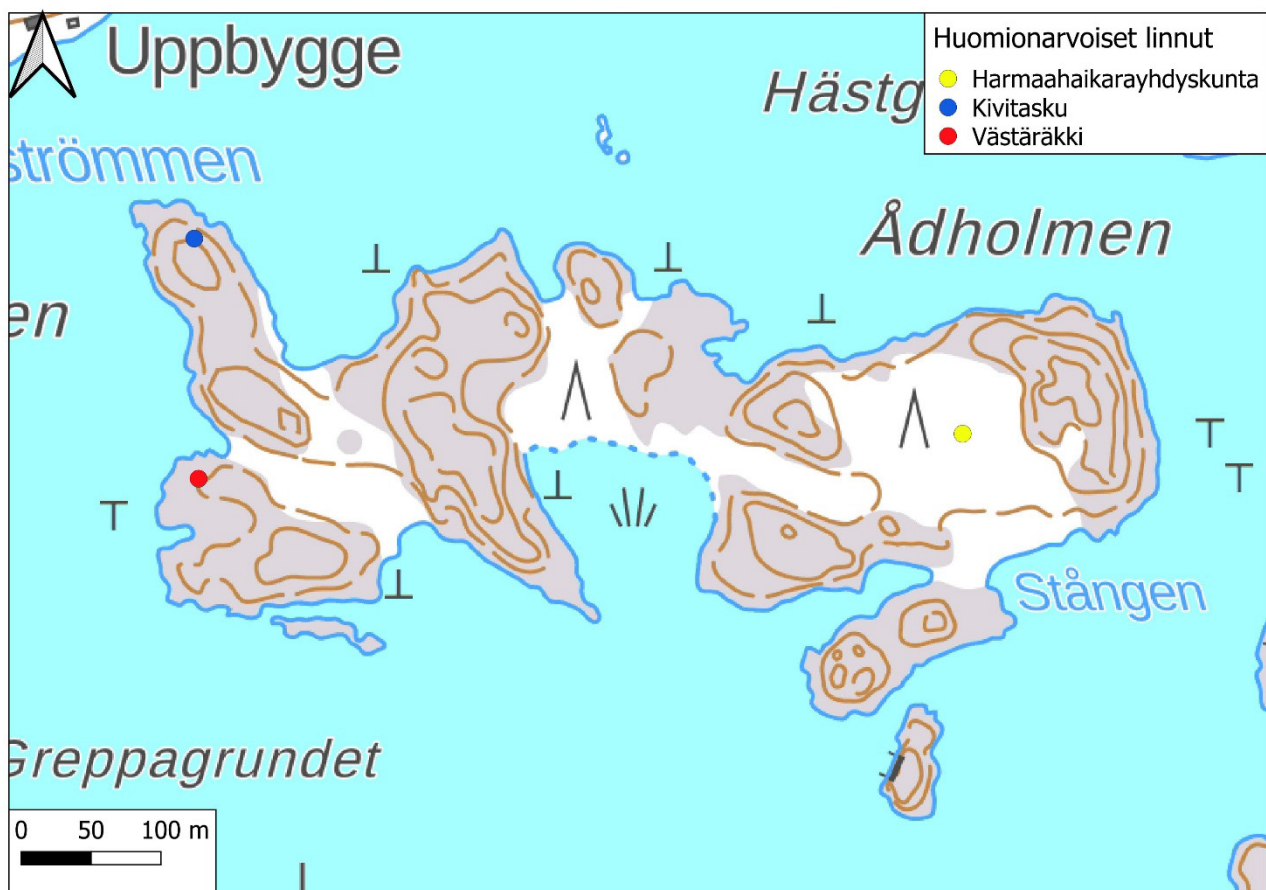
Kuva 15. Harmaahaikara pesällään.

Kuva 16. Rehevöitynyttä kasvillisuutta harmaahaikarayhdyskunnassa.

Muilta osin saaren pesimälinnusto vaikuttaa maastokäynnin ja ennakkotietojen perusteella tavanomaiselta. Pesintään viittaavia havaintoja tehtiin nyt seuraavista lajeista: hippiäinen, kalalokki, kivitasku, meriharakka, mustarastas, pajulintu, peippo, sepelkyyhky, sinitäinen, talitiainen, tavi, varis ja västäräkki (silmälläpidettävä). Lisäksi nähtiin valkoposkihanhi (EU:n lintudirektiivin I -liitteen laji) poikasineen ja lapintiira (lintudirektiivin I -liitteen laji). Västäräkki pesi saaren länsipäässä, jossa nähtiin varoitteleva emo (kartta 5). Saaren luoteiskärjen kallioilla oli puolestaan vähentyneen kivitaskun reviiri. Laji pesii toisaalta mm. taajamien teollisuusalueilla ja toisaalta saariston kalliorannoilla ja kallioluodoilla. Varoittelevia meriharakoita nähtiin samalla paikalla.

Linnuston perusteella ei esitetä muita maankäyttösuosituksia, mutta harmaahaikarayhdyskunta lisää osaltaan muutenkin säästettäväksi suositellun Ådholmenin metsän arvoa.

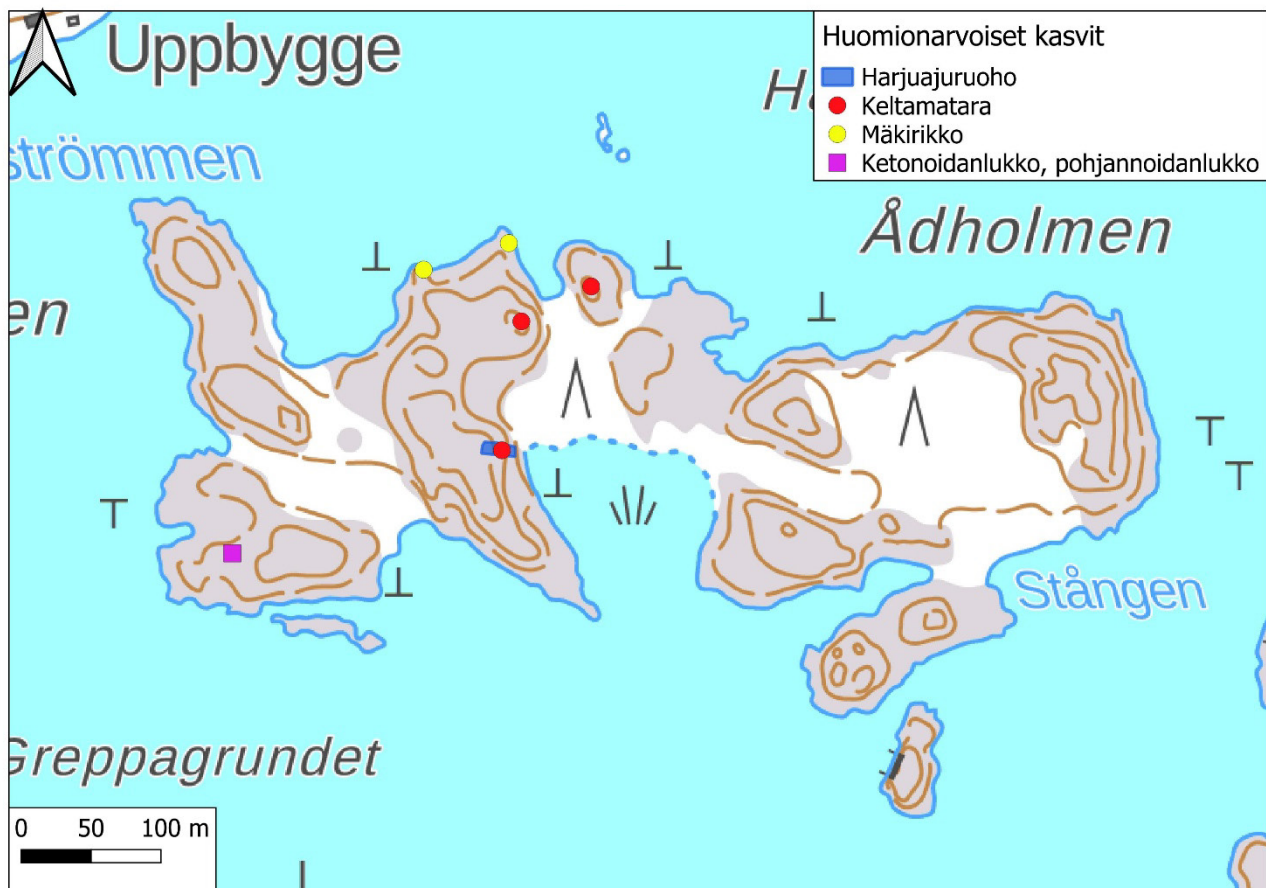
Kartta 5. Huomionarvoiset lintulajit.

Saaren etelärannan ruovikko ei vaikuta viitasammakolle (EU:n luontodirektiivin IV -liitteen laji) sopivalta kutupaikalta. Lahti aukenee suoraan laajalle Storfjärdenin aukolle ja on siten varsinkin keväällä ennen ruovikon kasvua alttiina merenkäynnille. Ruovikko on myös hyvin

yhtenäinen, eikä sen keskellä ole avovesilampareita. Lisäksi saaren sijainti kaukana Kemiön pääsaarelta heikentää lahden laatua ja saavutettavuutta viitasammakon kannalta.

Etelärannan lahti ei vaikuta kovin sopivalta myöskään EU:n luontodirektiivin IV -liitteen sudenkorennoille, joista kyseeseen voisivat tulla idänkirsikorento ja täplälampikorento. Kumpikin suosivat suojaisempia ja laajempia ruovikkolahtia.

Lepakoille sopivia päiväpiiloja tai lisääntymis- tai talvehtimispaikkoja ei löytynyt.

Kartta 6. Huomionarvoiset kasvilajit. Noidanlukot havaittu vuonna 1985 (100 m:n tarkkuus).

Tjärholmeneen länsiosasta on löydetty silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset pohjannoidanlukko ja ketonoidanlukko vuonna 1985 (Suomen Lajitietokeskus 2025). Lajit kasvoivat toistensa seurassa. Kasvupaikaksi mainitaan heikosti kalkkivaikutteinen, laiduntamaton paikka saaren länsiniemellä. Pohjannoidanlukon yksilömääräksi ilmoitetaan kaksi, ja ketonoidanlukon määrästä ei ole tietoa. Kasvupaikka (kartta 6) on ilmoitettu 100 metrin tarkkuudella. Tässä työssä ei varsin huolellisesta etsinnästä ja sopivasta kasvukauden vaiheesta huolimatta löydetty noidanlukkoja. Niille hyvin sopivia kasvupaikkojakaan ei enää todettu. Tjärholmeneen länsiosan kallioiden välinen laakso on

nykyisin tiheää havumetsää, joka ei sovi noidanlukoille. Ainoat niille vielä ehkä sopivat paikat ovat rantakalliokuvioilla sijaitsevat pienet niitty laikut, joilla tavataan mm. isokäärmeenkieltä (luontotyyppikuvioilla 22 ja 23). Vaikuttaa vahvasti siltä, että noidanlukot ovat kadonneet saaren kasvistosta, joskin ne ovat esiintymisessään oikullisia ja vuosien välinen runsausvaihtelu on suurta. Siten ei ole täysin poissuljettua, etteivätkö ne voisi Tjärholmienilta vielä löytyä.

Kuva 17. Harjuajuruhoa Tjärholmienilla.

Vaarantunut keltamatar löytyi kolmelta eri kalliolta saaren keskivaiheilta. Keltamatar on saaristossa varsin yleinen laji, jota kuitenkin uhkaa risteytyminen vieraslaji paimenmataran kanssa. Paimenmatar on runsas asutuilla seuduilla, mutta mitä ulommas saaristoon mennään, sitä vähemmän sitä on. Tjärholmienilta – Ådholmienilta paimenmataraa ei löytynyt lainkaan, mutta Rosalalandetilla sitä kasvaa. Karttaan 6 merkityt keltamatarakasvustot olivat kaikki niukkoja, mutta vaikuttivat suhteellisen lajipuhtailta eli merkkejä risteytymisestä ei juuri löytynyt. Kasvustot olisi siten hyvä säästää. Silmälläpidettävä ja alueellisesti uhanalainen harjuajuruho (kuva 17) kasvaa Tjärholmienilla kalliomännikössä olevalla avoimella kalliolaikulla. Esiintymä on melko runsas. Silmälläpidettävä mäkirikko löytyi Tjärholmienin pohjoisrannan lintulannoitteiselta

rantakalliolta, joka on lajille hyvin tyypillinen ympäristö. Itäisempi esiintymä koostui vain yhdestä kukkivasta kasvista, mutta läntisemmässä esiintymässä mäkirikkoa on runsaasti noin 7 m x 4 m:n laajuisella alueella. Harjuajuruohon ja mäkirikon kasvupaikat tulisi säästää.

5. YHTEENVETO

Ådholmenilla ja Tjärholmenilla sijaitsevat runsaslahopuustoiset kangasmetsät (merkitty karttaan 2) tulisi jättää rakentamatta ja kokonaan luonnontilaisiksi. Samalla säilytetään harmaahaikaroiden pesintään käyttämä metsikkö. Muuallakin saarella on hyvä välttää tarpeetonta puuston käsittelyä ja pyrkiä säilyttämään tonttien ulkopuolinen puusto mahdollisimman luonnontilaisena. Karttaan 6 merkityt harjuajuruohon, mäkirikon ja keltamataran kasvupaikat tulee säilyttää.

6. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.
- luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Suomen Lajitietokeskus 2025. <http://tun.fi/HR.48>, <http://tun.fi/HR.447>, <http://tun.fi/HR.3553> (haettu 23.5.2025).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>